

יום שישי כ"ה בטבת תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

ניתן להפיץ לזיכוי הרבים תחת השם 'נר שמואל' בלבד

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יבמות - ק"ד

1. להלכה - על כמה מיני סנדלים ששינינו לא לחלוץ בהם, מה הדין אם עברה וחלצה?

א. סנדל מוסגר, מוחלט, ושל עבודת כוכבים - חליצתה כשרה.

ב. של תקרובת עבודת כוכבים, של עיר הנדחת, ושל זקן העשוי לכבודו [תכריכים] - חליצתה פסולה.
הטעם בסנדל זקן העשוי לכבודו - כיון שמקפיד שלא ילכו בו, אינו חשוב 'נעל'. אבל סנדל של ב"ד אינם מקפידים אם שליח ב"ד ילך בו.

2. חליצה בלילה - לת"ק: כשרה לר' אלעזר: פסולה. במה נחלקו?

א. להו"א - ר"א מקיש דיני ממונות לדיני ראיית נגעים שדנים רק ביום, וחליצה נוגעת לממון. ת"ק לא מקיש ממונות לנגעים. ונדחה: לכו"ע לא מקישים, שהרי גמר דין ממונות מותר בלילה.

ב. למסקנא - לר"א: חליצה נחשבת כתחילת דין. לת"ק: חליצה כגמר דין שמותר לעשותו בלילה.

רבה ב"ח קטוספאה ערך חליצה במוק [נעל מלבד] וביחידי, ובלילה. אמר שמואל בלשון גנאי: גדול כוחו שנהג כדעת יחיד. מה הוקשה לשמואל?

א. כיצד עשה ביחידי, הרי זה מועיל רק לשיטת יחיד [ר"ע, במשנה להלן]. אבל מוק ולילה לא הוקשה לשמואל כיון שסתם משנתנו הכשירה.
ב. איבעית אימא - הוקשה לו על שלשת הפרטים, כיון שבברייתא מבואר שהמכשיר בכלם הוא יחיד [ר"י ב"ר יוסי].

3. חלצה בשמאל של היבם - לחכמים: חליצה פסולה. לר' אלעזר: כשרה. מה טעמיהם?

חכמים: צריך בימין, גזירה שוה רגל רגל ממצורע.

ר"א: אינו לומד גזירה שוה כיון שאין שתיהן 'מופנות' ולכן אפשר לפרוך מה למצורע - שכן טעון עץ ארז ואזוב ושני תולעת.

לגבי רציעת עבד עברי שהיא באזן ימנית ר"א למד 'אזן און' ממצורע כיון שהן כן מופנות.

[ריב"ז בשם ר' יוחנן רצה לומר שבחליצה מוחלפת השיטה, משום 'אזן און']

4. סדר החליצה - קריאת פסוקים, חליצה, ויריקה. מה הדין אם היה חסר אחד מהן?

לא קראה - כשרה, לא חלצה - פסולה.

לא רקקה - לרבי אלעזר: פסולה, טעמו: 'ככה יעשה' כל דבר שהוא 'מעשה' מעכב. לר"ע: כשרה, טעמו: 'ככה יעשה לאיש' מעשה שבגוף האיש מעכב.

5. אלו עוד חליצות פסולות שינינו במשנתנו?

א. החרש שנחלץ, ב. החרשת שחלצה, ג. החולצת לקטן, ד. קטנה שחלצה - תחלוץ משתגדיל, ואם לא חלצה - חליצתה פסולה.

ה. חלצה בשנים או בשלושה, ונמצא אחד מהן קרוב או פסול - חליצתה פסולה, ובזה רבי שמעון ורבי יוחנן הסנדלר מכשירין: ומעשה באחד שחלץ בינו לבנה בבית האסורים, ובא מעשה לפני רבי עקיבא והכשיר.

6. מה הטעם שחליצת חרש וחרשת פסולה?

להו"א - כיון שאינם בני דעת. לפ"ז חליצת אלם ואלמת כשרה כיון שהם בני דעת, רק שפיו כואב להם.

למסקנא - כפי שזאמר בביהמ"ד של רבי ינאי: כיון שאינם יכולים לקיים 'אמר ואמרה'.

לפי זה שקריאה מעכבת - אף אלם ואלמת חליצתן פסולה.

הטעם שברישא אם לא קראה אין קריאה מעכבת: 'כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, וכל שאין ראוי לבילה [יותר מ-60 עשורנים] בילה מעכבת'.

7. חכמים לאבוה דשמואל [גירסא א']: יבמה שרקקה תחלוץ. משמע שאחזר יריקה נפסלה על האחין ליבום. כדעת מי כוונתם?

אין לומר ר' עקיבא - שהרי לשיטתו אפילו בעת המצווה אין היריקה מעכבת, אע"פ שהיה מקום לומר שיעכב כמו באימורים שכשאינם קיימים אינם מעכבים את האכילה, אבל כשקיימים ולא הוקטרו מעכבים.

לכאורה אין לומר ר' אלעזר - הסובר שרקקה מעכבת. שהרי שני דברים המתירין כגון כאן חליצה ורקיקה, אין מעלין זה בלא זה.

אלא ר' אלעזר אבל כרבי בברייתא: כבשי עצרת מקדשים את הלחם בשחיטה. ואם היה שחיטה לשמן וזריקת דמן שלא לשמן, קדוש הלחם בקדושת הגוף [ואינו קדוש, להתירו באכילה] משמע ששני דברים המתירין, מעלין זה בלא זה. [אמנם לראבר"ש אינו קדוש - עד שישחוט וזרוק] לשמן.

[למסקנת הגמ' בדף הבא לעולם לר"ע נפסלה גזירה שיאמרו שכבר נחלצה קודם].